

Haab ja pappel

Maanteeäärsed paplid Türi-Allikul.

Haab ja pappel kuuluvad kokku nagu sokipaar – tegu on ühe ja sama taimeperekonna esindajatega. Need liigid, mis annavad juurevõsu, on haavad. Teisi, enamasti kannuvõsu andvaid liike kutsume papliteks.

Vana puhas haavapuistu – haavik – on omaette vaatamisväärsus. Sügisel tasub seal otsida kenasid punaka kübara haavapuravikke. Aga pisikesse kodusse ei maksa ühtegi **harilikku haaba** (*Populus tremula*) küll istutada.

Suuremasse parkaeda, kus on ruumi avaraks vaateks, võiks sobida **püramiidhaab**. See sammasja võraga puu sarnaneb kujult püramiidtammeaga. Üsna kitsa võraga on nooruses ka hiina papli (*P. adenopoda*) sort 'Fastigiata'. Noortel puudel kasvavad oksad püstiselt üles, alles paarikümneaastaselt muutub võra munajalt laiuvaks.

Ilus puiestee

Maakohas saab ilusa puiestee **hõbehaavast** (*P. alba*). Selle liigi kodumaa on Lõuna-Euroopa ja Aasia lääneosa, kuid meil on teda kasvatatud juba üle saja aasta. Linnatänavale või põlluserva ei maksa teda küll istutada: niipea, kui juured natuke viga saavad, hakkavad vohama tüütud juurevõsud (samtuti käitub harilik haab). Sellistest võsudest on aga hõbehaaba kõige lihtsam paljundada.

Hõbehaava lehed on hõlmised ja alumisel küljel viltkarvadest valkjashallid. Eriti suve alguses on puu väga

Noore hiina papli oksad kasvavad peaaegu püstloodis üles.

kena. Peate siiski arvestama, et noorena nõtker ning kiirekasvuline hõbehaab sirgub lõpuks kuni 30 meetri kõrguseks jämedaks puujurakaks. Ilusaid suuri hõbehaabu näeb paljudes vanades mõisaparkides, seal on neid toodud ka taluaedadesse. Veneemaal on saadud hõbehaava hübriidseid kloone, mida tuntakse Jablokovi hõbehaavana. Need on natuke aeglasema kasvu ja püstise võraga, sobides hästi linnahaljastusse, kuna ei vilju.

Teisi paplilike märkame võrdlemisi harva. Alles siis, kui suvel on linnas õhk täis nende seemnevatti, tulevad nad meile meelde. Eks omal ajal istutati puiesteedele valikuta igasuguseid papleid, kuigi oleks pidanud panema isastaimi, mis seemet ei kannu. Paplid on kiire-

kasvulised, haigestuvad aga kergesti tüvemädanikku, paljud liigid ei ole pikaealised. Suurem osa pärast sõda maanteeerivasse istutatud paplilikkidest ongi tänaseks juba kirve alla läinud.

Paplipuu pistvaiast

Enamikku ilusaid paplilike ja -vormi on lihtne paljundada pistvaiadega. Selleks kõlbab igasugune umbes meetripikkune ja 7–8 cm läbimõõduga püstise kasvuga oks. Pistvaiad lõigake või saagige kevadel, kui muld on sula. Istutage need kohe maha.

Tehke kangiga kuni 0,5 meetri sügavune auk, suruge vai mulda, kastke ja tallake muld kõvasti kinni. Ladvaotsa võib jämedamal vaial aurumise vähendamiseks katta värvi või pookevahaga. Kuival kevadel peab vaiaid vahetevahel korralikult kastma.

Kui te sobivat jämedat pistvaia ei leia, kõlbavad maha panna ka sõrmejämedused oksad. Neid tuleb küll juurutada lavas või paljunduspeenras, pistvaia võite aga otse kasvukohale istutada.

REIN SANDER

Hõbehaab on haljastuses hinnatud. Pilt N. Monteverde 1906. aastal Sankt-Peterburgis ilmunud botaanikaatlases.